

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ. PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körut
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VI., Váci-körut 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna-s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna- s vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországon összes tanintézeteknek.

HIVATALOS.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

97611/1904. szám.

Valamennyi főgymnasium, főreáliskola, felsőkereskedelmi iskola, tanítóképző intézet és hatosztályú polgári fiú iskola igazgatójának.

A hivatása magaslátán álló iskola nemes feladatának csak akkor tesz tökéletesen eleget, ha folyton szem előtt tartja az ifjuság testi és szellemi képességeinek összehangzatos fejlesztését és tökéletesítését.

A nevelésnek ez az egyedüli helyes végcélja igazsága erejével minden művelt nemzetet olyannyira áthatott, hogy ma már nincs kulturnép, nincs törvényhozás és kormányzat, a mely az ifjuság szellemi és testi nevelésével az összehangzatos egyensúlyra ne törekednék.

Ezen törekvés újabb időkben hazánkban is felkarolásra talált.

E mellett tanuskodnak a testgyakorló és edző játékok meghonosítása, a testnevelés egész kérdésének mindinkább szakszerű tanulmányozása, tágabb körben való terjesztése, majd közművelődésünk terén életbeléptetett sok üdvös konkrét intézkedés, végre pedig a testképzésnek oly lendülete, hogy tanulóifjuságunk már több

izben országos tornaversenyeken, a nemzet legjobbjainak, sőt a hivatali elődöm által rendezett millenaris versenyen magának dicsőségesen utalkodó koronás királyunknak, négy év előtt pedig mindnyájunk által olyannyira szeretett József főherceg úr Ő cs. és kir. Fenségeinek magas elismerése s buzdító megalégedése mellett mutathatta be a testedzés ügyének hazánkban is magas fokú, örvendetes fejlettségét.

Valamennyi tornaverseny egy-egy hatalmas lépéssel vitte előbbre az ügyet. Mindegyik csak megerősítette azt amindmeginaghatatlanabbá vált köztudatot, hogy a nemzet csak gyakorlatban acélozott izmokkal fejtheti ki lelkében azon nemes tulajdonságokat, a melyek e hazát megszerezték, ezer éven át megtartották: a vitézséget, önfegyelmézést, egyenes jellemet, a kötelességtudást, a rend tiszteletét és a szabadság szeretetét.

E rendkívül becses egyéni tulajdonságok és nemzeti erények ápolását, miként kiváló elődeim, úgy én is legfontosabb feladatombnak és legszentebb kötelességemnek ismerem.

Miért is, hogy a testképzés ügye iránt a szeretetteljes érdeklődést továbbra is ébren tartsam s a tanulóifjuságnak testi és lelki legszébb tulajdonságai kifejtésére tette serkentő nemes versengéssel is alkalmat adjak, elhatá-

roztam, hogy hazánk tanulóiifjuságát a jövő 1905. év május havának 27. és 28. napjaira ismét országos tornaversenyre hívom össze, hogy megmutathassa az ország színe előtt, az ország szívében, a fő- és székvárosban, megmaradt-e a testképzés ügye azon a színvonalon, a melyen négy év előtt, a legutóbbi országos tornaverseny alkalmával állott, és mennyiben haladt azóta?

Összegyűjteni kívánom ismét a magyar tanulóiifjuságot, hogy országos versenyen a nagy közönség és a hivatott szakértők előtt tegyenek újból bizonyosságot nemes lelkesedésükről, felegyelmeztségükről, a testfejlesztés, testedzés és testi ügyesség terén elért eredményeikről, hogy ekként a szerzett tapasztalatokat nemzeti erősbödésünkre értékesíthessük.

Az igazgató urat s a tanári testületet közvetlenül hívom fel arra, hogy a vezetésükre és szeretetükre bízott tanulóiifjussággal az országos tornaverseny fontosságát és célját megismertetvén, hassanak oda, hogy az abban való részvétel úgy népszerűség, mint minőség tekintetében intézetük díszére váljék. A tornaversenyvel kapcsolatos összes részletes teendők teljesítésére egy központi végrehajtó bizottságot fogok kinevezni, a mely hivatva lesz a verseny részleteinek pontos megállapításában javaslataiban engem támogatni.

A Magyar Tanulók Országos Tornaversenyének körébe fognak tartozni általában a középiskolák, tanítóképző intézetek, felsőkereskedelmi iskolák és polgári iskolák.

A versenyben a középiskolák négy felső osztályainak tanulói, a polgári fiúiskolák V. és VI. osztályainak tanulói, továbbá a tanítóképző intézetek és felsőkereskedelmi iskolák növendékei vehetnek részt.

Egy-egy intézet részéről a résztvevők minimumát 12-ben, maximumát pedig a fővárosi tanintézetekre vonatkozólag 80-ban, a vidékiekre vonatkozólag 50-ben állapítom meg.

Budapest, 1904. november hó 12-én.

Dr Berzeviczy Albert.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a magyar tanulóiifjuság 1905. évi országos

tornaversenye végrehajtóbizottságának elnökévé kinevezte: *Teleki Sándor* gróf országgyűlési képviselőt, alelnökévé: *Boncz Ödön* dr miniszteri tanácsost, titkárrá és előadóvá: *Szűcs István* dr miniszteri fogalmazót, végrehajtóbizottsági tagokká pedig: *Almádi Géza* fő- és székvárosi tanácsnokot, *Andor Endre* dr orsz. tornaszövetségi titkárt, *Bárczy István* dr fő- és székvárosi tanácsnokot, *Báthory Nándor* főreáliskolai igazgatót, *Bernáth Béla* országgyűlési képviselőt, *Bély Mihály* polgári iskolai tanárt, *Balla Mihály* földmivelésügyi miniszteri osztálytanácsost, *Cherven Flóris* dr címz. főigazgató, állami főgimnáziumi igazgatót, *Collaud Ferencz* főgimnáziumi tornatanárt, *Czölder János* dr-t, az Országos Tornaszövetség alelnökét, *Demeczky Mihály* dr Ferencz József nevelőintézeti kormányzót, *Demény Károly* posta- és távirdaigazgatót, *Devecsis Ferenc* műszaki tanácsost, *Erödi Béla* dr tankerületi főigazgatót, *Friedrich István* fő- és székvárosi fogalmazót, *Gerenday György* dr kincstári jogügyigazgatósági tanácsost, *Iszer Károlyt*, a Budapesti Tornaklub elnökét, *Jász Gézát*, az Orsz. Tornaszövetség volt titkárát, *Kemény Ferencz* dr főreáliskolai igazgatót, *Klupathy Jenő* dr egyetemi ny. rk. tanárt, *Kollár Lajost*, a Budai Tornaegylet elnökét, *Kovács Rezső* polg. iskolai tanárt, *Krasznay Ferencz* dr-t a Magyar Athletikai Club elnökét, *Kun Gyula* fő- és székvárosi tanácsnokot, *Lád Károly* polgári iskolai igazgatót, *Maurer Jánost*, a Nemzeti Tornaegylet művezetőjét, *Oherolly János* tornatanárt, *Ottó József* dr állami főreáliskolai tanárt, *Porteleky László* dr. honvédelmi miniszteri s. titkárt, *Porzolt Jenő* felsőkereskedelmi iskolai tanárt, *Rajner Ferencz* főreáliskolai igazgatót, *Rényi József* dr miniszteri titkárt, tudomány- és műegyetemi magántanárt, *Szabó István* országgyűlési képviselőt, *Szaffka Manó* állami főgimnáziumi tornatanárt, *Szemere Miklós* cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselőt, *Szemző Lajos* polgári leányiskolai igazgatót, *Téry Ödön* dr. miniszteri osztálytanácsost, *Verédy Károly* dr kir. tanfelügyelőt és *Zádor Béla* dr-t, a Magyar Athletikai Club titkárát.

Minta-tornaverseny.

Az ifjúsági tornaversenyeknek nevelés-tani sikere általánosan ismert, nemzeti fontosságukat mindenki belátja s nincs senki, különösen a tornatanárok közt, ki a jövő évben a fővárosban rendezendő országos verseny sikere érdekében minden lehetőt el ne követne. De hogy mit kell tenni, azt jó lesz megbeszelnünk, mert miniszterünknek üdvös korai intézkedése épen azt célozza, hogy jó előre minden módot megvitassunk, mivel egy valóban minta-tornaverseny rendezhető. Mert, hogy a versenynek valóban mintaszerűnek kell enni, azt nem kell magyaráznunk; tartozik ezzel az ügygel foglalkozók mindenike miniszterünknek, ki ez intézményt elsőnek tervezte, megvalósította, eddig vezette, s most mint az ország nevelésének legelső öre és kormányzója elvárhatja, hogy egy valóban mintaversenyben gyönyörködjék.

Az eddigi tornaversenyek rendezői, résztvevői álljanak most elő tapasztalataikkal, tanácsaikkal; mondják el a tapasztalt hiányokat, mulasztásokat, hibákat, hogy tudjuk mitől óvakodjunk, tudjuk mit kell tenni a siker érdekében. Mi magunk megkezdjük e köteles munkát magának a tornaversenynek rostájával, máskorra hagyván az elszállásolás, felügyelet, utazás, étkezés stb. fontos kérdéseit.

Gyülekezés, felvonulás. Akár a millenárius versenypályán, akár a Margit-szigeten tartatnék meg a tornaverseny, ha lehet egy központból vonuljanak a tanulók a pályára. De ha ezt a rendező-bizottság nagyon fárasztónak találná, a távol elszállásoltakra nézve, ugy a pesti és budai oldalon külön gyülnének össze az iskolák, hogy így a városon együttesen vonulnának a pályáig. Itt a két helyről jött csapatok találkozáskor, egyszerre vonulnának a pályára. A felvonulás remek látványát emelné, ha a fiúk csapatvezetőikkel minden tanári kíséret nélkül vonulnának fel. Vagy csakis a tornatanárok legyenek már ekkor a csapatnál, de ők is az előbbi versenyeken már elfogadott sötét kék színű egyenruhában.

Sorakozás az énekhez, felállítás a szabadgyakorlatokhoz. Az oszlopok a felvonulás után mindjárt zárt alakba álljanak fel. Az ének után az oszlopoknak jobbra-balra való helyrehúzó-dása a fővezénylő szavára egyszerre kezdődjék; a megállást, fordulatot az oszlopvezetők vezénylik, de már a távoságvételt, hátralépést, fedezést a fővezénylő vezényli s az oszlopvezetők csak kivített ellenőrzik egészen a fede-

zésig, s ekkor ők is az oszloptól hátra- és elszaladnak.

Szabadgyakorlatok. A mult országos tornaverseny nehéz szabadgyakorlatainak hibátlan, remek kivitele ne fokozza igényeinket és elégedjünk meg könnyebb gyakorlatokkal is, mert tapasztaltuk, hogy a legnagyobb hatást nem a gyakorlat nehéz volta, hanem a karok pontos égbelökése, a lábak ütényes dobbanása idézte elő. A szabadgyakorlatok a kürt „vigyázz” jele után két tanuló által bemutattak és harangjelre végeztetnek. A vezénylőnek kell tehát a harangjelzéseket végezni, szóval mit sem kell vezényelni a szabadgyakorlatoknál, csak ismét az elvonulást vezényli, bár ezt is jobb volna a katonai lefuvó kürtjelre az oszlopvezetőkre bízni.

Szertornázás. A szabadgyakorlatok után minden iskola helyére vonul s csak innen megy a csapat futva szeréhez. A szertornázás is kürtjelre egyszerre kezdődik és végződik. — Szeretnők, ha most már csakugyan szigoruan betiltanák az óriásforgást a nyujtón, s a bakot sem kellene a porondra eresztetni. A szertornázásnál a valóban iskolába való gyakorlatokat szépen végző csapatokat ki kellene tüntetni, de igazságos bírálat alapján. Minden két-három iskolának legyen egy bírója, ki minden egybevetés nélkül ítéljen a jutalmazást illetőleg. Sokszor jutalmazásra méltóbb az a csapat, melyeknek gyakorlatait a nagy közönség észre sem veszi, a fölött a csapat fölött, melynek minden tornázóját megtapsolják.

Játékok. Itt őszintén ki kell jelentenünk, hogy még egy versenyen sem tudtuk a játékokat kellő módon bemutatni. De azt is elismerjük, hogy ez a legnehezebb dolog is az egész rendezésben. Mert az a baj, hogy még nincs iskoláinkban semmiféle tradíció a játékokat illetőleg. Egy játékot három iskola háromféleképp játszik; versenyre még egyik hazai játékunk sem érett egészen. Pedig főleg ezeket kellene bemutatni. — Aztán az is baj, hogy a kis pályán csak kevés iskola mutathatja be a játékokat úgy, hogy a közönség gyönyörködni tudjon benne. — Itt kell megjegyeznünk, hogy a labdarugást nem tartjuk ifjúsági versenyre való játéknak. Ki kellene mondania a rendező-bizottságnak, hogy mely játékok mutathatók be, s a jelentkezett iskolák közül csak annyit kell a pályára eresztetni, mennyi kényelmesen elfér.

Csapatversenyek. Az eddigi versenyeket megelőző és záró rendező-bizottsági értekezleteken, úgy a mostani első értekezleten is han-

goztatták, hogy a csapatversenyek uralkodjanak inkább a tanulói küzdelmekben és ne az egyéni versenyek. E lapok véleménye mindig az volt ez ügyben, hogy az a verseny jó, melyben igazságosan a legjobb kapja a kitüntést, legyen az egyéni vagy iskolai verseny. Ha a csapatversenyeket úgy rendezik, hogy az jóformán az egyéni versenyek csoportos versenye, úgy ez még jobb, mert itt több tanuló jut kitüntetéshez: de ha úgy rendeznék a versenyeket, mint sokan óhajtanák, hogy a közepesek, sőt gyengék is kitüntetéshez jutnának, azt a verseny lényegét kiforgató eljárásnak tartanók és ellene előre is protestálunk. — A csapatversenyek közt a vándor zászlóért való küzdelmet előtérbe kell helyezni a rendezésnél, mert ez a díj a legnagyobb s nem lehet elvonultan, valahol oldalt bemutatni. Az igaz, hogy e díjért minden iskola versenyezvén, egy nap nem elég a küzdelemre, azért jó volna e versenyt két napon végeztetni. Lehetőleg olyan csapatversenyeket kell felvenni a sorozatba, melyek nem igényelnek hosszú időt s némi változatosságot is nyújtanak, mert például 80—90 iskola tíz tanulóból álló csapatjának ugróversenye elfárasztja a közönséget, ettől pedig óvakodni kell.

Egyéni versenyek. Itt is bevallhatjuk, hogy még egy országos versenynél sem tudtuk az egyéni versenyeket úgy rendezni, hogy a rend fel ne bomlott volna és a közönség a versenyből mindent láthatott volna. Pedig az utolsó tornaversenyen épen most a mi miniszterünk intézkedése folytán minden iskola külön elkerített olyan helyet kapott, honnan a versenypálya látható volt. De a tanulók elhagyatva felügyelő tanáraiktól, a pályára tódultak. Tehát itt minden csak attól függ, hogy a felügyelő tanárok helyükön maradjanak. Gondoskodni kell tehát, hogy a bekerített helyen pár pad is legyen, hová a tanárok és fáradt fiuk leülhessenek. Ezen helyekről kijárónak kell lenni a vízivó helyre is. — Az egyéni versenyek eddigi rendezési módja jó, legfeljebb a futó-versenyeknél a beérkezett első és második győztes könnyebb feljegyzése végett jó volna, hogyha minden versenyző neve egy szalagra írva karján vagy mellén olvasható lenne.

A díjak kiosztása, ének, elvonulás. A verseny befejezéséül nagyon helyesen tették mindig a díjak kiosztását, csak úgy kell a bírálatokat végezni, hogy az utolsó mutató után rögtön ki is legyenek oszthatók a számban előre meghatározott és kéznél levő jutalmak.

Legfeljebb az oklevelek maradnak későbbi időre.

A zárt oszlopokba felállt tanulók a Szózat elénekése után körvonulással hagyják el a versenytér.

Ez volna fővonásaiban a verseny lefolyásának képe, melyen ugyan lehetne itt-ott változtatni, de a tapasztalat azt mutatja, hogy így is hatalmas benyomást tesz a szemlélőre, csak a rendezés kifogástalan legyen. — Az egész versenysorozat alatt kellene egy tekintélyes állásu főrendezőt, valamelyik királyi főigazgatót arra kérni, hogy ő legyen őre a felügyelő tanárok munkájának, mert ezeknek lekiismeretes munkájától függ elsősorban a jó rend; a tornatanárok sok teendőjük mellett nem lehetnek mindig az iskolák számára kijelölt helyen.

Kérjük ismételve, különösen tornatanárainkat, hogy most, jó idejében mondják el óhajaikat, hogy a rendező-bizottság minden használható tanácsot számba véve, egy valóban mintaszerű tornaversenyt rendezhessen. E lapok mindenkor nyitva lesznek mindennemű vélemények közlésére.

P. J.

Javaslat.

*A polgári és felsőbb leányiskolai tanulók tanulmányi utazásainak végrehajtása tárgyában **

Az utazás és elszállásolás kérdése.

A) Általános kívánások.

1. Magyarország polgári és felsőbb leányiskoláinak összessége képezi az úgynevezett leányiskolai turista-szövetséget, melynek célja az iskolai tanulmányi kirándulások rendszeres kihasználása neveléstanítási szempontból.

2. A szövetség élén áll egy országos bizottság, melynek speciális feladata az iskolai tanulmányi kirándulások elméletének és gyakorlatának precizizálása. Ezen bizottság csupán fővárosi tanférfiak és hölgyekből alakulhat, kiknek kezében összefutnak az országos iskolai érdekek száalai. A hivatalos irodában nyilvántartatnak a szükséges utazási naplók, ők állapítják meg a központban mikor, mely iskola veheti igénybe a turista-otthonokat, miáltal mindenféle zavarnak és torlódásnak lehetne elejét venni. Ezen feladatot esetleg a Magyar Tanítók Turista-Egyesülete, vagy más utazási vállalat veheti kezébe, akinek fáradságáért tiszteletdíj az országos alap egy bizonyos kvótája volna kiutalványozandó.

3. A bizottságnak kötelessége kidolgozni egy részletes utazási szabályzatot, mely illeszkedik a polgári és felsőbb leányiskolai tantervhez, s melynek szabványai — a magas tanügyi kormányzat előzetes jóváhagyása

* A Polg. Isk. K.-ből. Felhívjuk olvasóink figyelmét ezen rendkívüli szorgalommal és tapasztalattal szerkesztett javaslatra, melyhez hasonló a finiskolák számára is kidolgozandó volna. Szerk.

után — minden egyes iskolára nézve irányadók és kötelezők lennének, úgy a kirándulások elméletét, mint a gyakorlatát illetőleg.

4. Gondoskodni kell általában leánytanulói turista-otthonok (diák-szállók) felállításáról, hogy a szülők leányaikat nyugodtan bocsássák útra. Ezen turista-otthonokat egy országos alapról kell szervezni, melynek létrehozásában maguknak az iskoláknak kell közreműködni, nem az állam, hanem a társadalomtól venni az áldozatot, melynek a társadalom veszi közzvetet hasznát.

5. Gondoskodni kell minden egyes iskolának egy utazási alap megteremtéséről, hogy az utazásban az iskola, vagy osztály összes tanulói részt vehessenek.

B) A turista-szövetség különösebb feladatai.

1. Az államnál és az ország vasúti hálózatában részes társaságoknál kieszközli, hogy az utazás vagy egészen ingyenes legyen, vagy ha már egész ingyenes nem lehet, a lehető legolcsóbb árkedvezmény mellett megengedtessek. A vasúti állomásfőnökségek felhatalmaztassanak, hogy kisebb kirándulásoknál menetjegyeket egy napi vagy néhány órai előzetes bejelentésre is kiadjanak, valamint, hogy szegény tanulók részére ingyenyjegyeket is kiadhassanak (10 tanulóra legalább 1 ingyenyjegy.)

2. Segédkezet nyújt az iskoláknak a fővárosba való kirándulásai kihasználásánál, a növendékek elhelyezésénél, továbbá az 5—8 napra terjedő nagyobb tanulmányutak végrehajtásánál.

3. E célból előkészíti a) a budapesti tartózkodások lehető kihasználását, gondoskodik a növendékek elhelyezéséről, szerez belépőjegyeket a látnivalókhoz, gondoskodik alkalmas vezetőkről; b) Budapest kirándulóponttal megállapít több 5—6 napra terjedő turnust, melyek mindegyikénél ugyanazon célok vihetők keresztül (nagyobb vidéki városok, fürdőhelyek, természeti szépségekben gazdag helyek, bányatelepek, történelmi nevezetességű helyek, ipar- és kereskedelmi gócpontok meglátogatása — utazás vasúton, vizen kocsin, gyalog — földrajzi, történelmi, nép- és földrajzi viszonyok tanulmányozása) s melyekben úgy a hegyvidék, mint az alföldi iskolák tetszés szerint választhatnak. A kész utazási terveket beküldi az iskolák igazgatóinak. A kisebb kirándulások tervezése minden iskolának szabad elhatározására bízatik.

4. Ezen megállapított tervekhez képest, alkalmas vasúti összeköttetés figyelembevételével, egyes, kiválóbb helyeken leánytanulói turista-otthonok felállítására nézve tesz javaslatot. Ezen turista-otthonok lehetőleg iskolai épületekben volnának berendezendők, s csak ha itt nem lehet, bérrendő alkalmas helyiség, vagy pedig történjék megállapodás valamely vendégfőssel. Ilyenek tervebevehetők: Budapesten, Fiumében, Orsován, Brassóban, Poprád-Felkán, Siófokon; más helyen pedig, hol bennlakásra berendezett tanítónőképzők és felsőbb leányiskolák vannak, csak felszólítandók volnának, hogy karácsony, husvét táján, a nagy szünidők elején átengedjék internátusaitkat utazó növendékek számára éjjeli megszálló-helyekül (Kassa, Pozsony, Sopron, Szeged, Temesvár, Kolozsvár, Máramaros-Sziget, Trencsén, Besztercebánya, Lőcse, Debrecen.) Lásd D) alatt I—III. pont.

5. A turista-otthonok felszerelésének kérdését az országos bizottság rendezi, kezdetben 500 utazó gyermekre számítva (Budapest 200, Fiume 100, Poprád-Felka, Orsova 60—60, Siófok 40—40 ágygyal.) Az

ágyak az iskolák tornacsarnokaiban állíttassanak fel úgy, hogy a csarnokok használata idején ezek a fal mellett, lehetőleg kevés helyet foglaljanak (összehajtható ágyak, rugganyos matraccal, asztalkával, mint a vasúti fülkében), az ágynemű (lőszörvánkos, takaró és ágyhuzatok) alkalmas, száraz helyen tartandók, állandóan felügyelet alatt, felelősség mellett átadva az illető iskolák igazgatóságainak. Az ágyak mellett, vagy külön helyiségben (öltöző a tornacsarnok mellett) alkalmaztassanak mosdók 2—2 személyre (vagy közősek az öltözőkben, a fal hosszában): minden ágy mellett szék és fogas, végül kis tükör a mosdókon vagy öltözőkben.

6. Az otthonok felszerelésének költségvetése szintén az országos bizottság gondja. Tájékoztul lásd D) alatt V. pont.

7. Az otthonok felállítása esetében az illető városok is felhívandók, mennyiben volnának hajlandók az általános nevelési célokat támogatni; vagy helyiséget adjanak az otthonok javára, vagy pedig pénzdományokkal segítsék helyiségük otthonját.

8. Alkalmas földrajzi fekvés esetén a szünidei gyermektelepek is használandók turista-otthonok gyanánt.

9. A szünidei nagyobb utazásokkal összeköthetők volnának esetleg hosszabb ideig tartó pihenők egészséges vidékeken, kivált szegényebb, beteges, a tanulásban kimerült gyermekek számára, önként vállalkozó tanítónők felügyelete mellett, — azért a turista-otthonok kijelölésénél ezen szempont is figyelembe veendő. (Fenyőháza, Ránkherlány, Hámori-völgy, Csorbató, balatoni, tengerpartok, erdélyi alkalmas hely 20—30 ágygyal.) Lásd D) alatt IV. pont.

C) Miként járulhatnak az egyes iskolák a tanulmányi kirándulások meghonosításához s keresztülvitelük lehetővé tételéhez.

I. A turista-otthonok létesítéséhez és fenntartásához.

1. Okvetlenül szükséges, hogy a polgári és felsőbb leányiskolák tömörüljenek, ha a kitűzött célokat elérni óhajtják. Az államtól nem várhatnak nagy segítséget, maguknak kell tehát keresni eszközöket, hogy első sorban a leányok tömeges és biztos éjszakai elhelyezése váljék lehetővé, máskülönben a szülők nehézményezik a kirándulások lehetőségét.

2. Alapot kell teremteni az otthonok felállítására, a felszerelés beszerezhetésére, ami pedig nagy összeget kíván áldozatul.

3. El kellene fogadni az összes leányiskoláknak a következő áldozatok meghozatalát:

a) Egyszer s mindenkorra a létesítés idejében

(kb. 32—35,000 korona).

a) Minden iskola a jövő tanév folyamán egy nyilvános előadást rendez, melynek tiszta jövedelme a turista-otthonok első felszerelésének lesz, számván (átlag 100 iskola à 200 K = 20,000 K; iskolánkban bejött 644 K.)

b) Minden iskola felszólítja azt a községet, ahol van, továbbá az odavaló pénztintézeteket adakozásra a turista-otthonok létesítésére (átlag 100 iskola à 40 K = 4000 K.)

c) Az iskola növendékei közt alkalmas időben gyűjtés indítatik szintén ugyanezen célra (átlag 100 iskola à 20—30 K = 2000—3000 K.)

d) Az iskolák összessége vagy a turista-szövetség felkéri a magas kormányt, hogy az évenként rendeztetni szokott államsorsjátékból egy részt juttasson ezen humánus célra, a leányifjúság szórakoztató, tanulmányi és egészségi szempontból is megbecsülhetetlen kirándulásai biztosítására (esetleg lehet 8—10,000 K.)

b) Évenként megújuló fentartási költségek esetleges lakbérek, otthon-gyarapítások).

e) Az otthonok fentartásához, esetleg gyarapításához hozzájárulnak az egyes iskolák olyképen, hogy az általuk kezelt külön utazási alapokból egy bizonyos kvótát biztosítanak az országnak (pl. egytized részt.)

f) Az országos alap évi jövedelme volna az egyes iskoláknak a turista-szövetségbe befizetendő tagsági díja, amivel az otthonokban a jelentkezés időrendje szerint egészen olcsó lakást kaphatnak az utazó növendékek számára. A tagsági díj iskolánként 100 növendékig 10 K, 100 növendéken felül 20 K, fizetendő pedig az iskola pénztárából. Remélhető összeg 2000—2400 K.

g) Végül állandó bevétel volna, ha nem is sok, az otthonok igénybevételeért befolyó összeg. Az utazó növendékek fizetnek pl. személyenként 50 fillért egy éjre. Ez összegből első sorban a takarítás költsége fizetné meg az illető iskolák szolgálóinak s csak a fennmaradó összeg bevételeztetik a központ által.

Ujvidék.

N. Nemessányi Adél.

(Folyt. köv.)

Az országos ifjúsági tornaverseny előkészületei.

A nagy bizottság ülése.

Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterünk november 19-ére a miniszterium helyiségébe egybehívta a tanügyi és társadalmi kitünőségeink számos tagját, hogy a jövő évben rendezendő ifjúsági tornaverseny főbb módozatait velük megbeszélje. Az elnöklő miniszter mellett ültek: Zsilinszky Mihály államtitkár és Teleki Sándor gróf, kit a miniszter mindjárt fel is kért a végrehajtó bizottság elnöklésére.

A miniszter gyűlést megnyitó beszédében elődei-nek, Csáky gróf és Wlassicsnak, érdemeit méltatva, kifejtette, hogy az ifjúsági versenyek ügye sokat nyert az első verseny óta közkedveltségben, sokat gyarapodott értékben; eddigi tapasztalataink útján hiszi a miniszter, hogy a rendező bizottság buzgalma folytán a most már fokozottabb igényeknek is meg fog felelni a jövő évi verseny. Kéri a miniszter a nagy gyűlés tagjait, hogy tanácsaikkal támogassák őt e munkában. Első sorban a verseny idejének és helyének megállapítása és a végrehajtó bizottság megalakulása volna a leg-sürgősebb teendő. A miniszter után Boncz Ödön miniszteri tanácsos, a végrehajtó bizottság alelnöke ajánlja a verseny idejéül május végét. Ez időt többek hozzászólása után a nagy gyűlés alkalmasnak is tartja.

A tornaverseny helyéül maga a miniszter is jónak tartana a Margit-szigeti Magyar Athletikai Club helyét, ha elég terjedelmes volna és rendelkezésre állhatna. Porteleky László dr., a klub igazgatósági tagja és a klub titkára, Zádor Béla dr. kijelentik, hogy reménylik, a legnagyobb készséggel fogja a klub a pályát a verseny céljára átengedhetni.

A miniszter e kijelentést előre is köszönettel ve-

szí tudomásul s a döntést a hely pontos megtekintése után a végrehajtó bizottságra bizza.

A végrehajtó bizottságot a miniszter az eddigi versenyek rendezése alapján három bizottságra osztja. A tornaügyi bizottság elnöke, Erődi Béla dr. főigazgató, a műszaki bizottságé Kun Gyula fővárosi tanácsos, az elszállásolási bizottságé Bárczy István dr. fővárosi tanácsos. E három bizottságot egybefoglaló végrehajtó bizottság elnöke Teleki Sándor gróf, alelnöke Boncz Ödön min. tanácsos, ki már a mult országos versenyen is nagy buzgalommal töltötte be e terhes állást, előadó titkár Szűcs István miniszteri fogalmazó.

A miniszter kilátásba helyezte, hogy a végrehajtó bizottság tagjait rövid időn belül ki fogja nevezni, (mi eddig már meg is történt) hogy a bizottság minél előbb munkához látván, jó előre biztosítsa a verseny sikerét.

Szemere Miklós kéri a minisztert, hogy legyen szigorú gond a vidékről feljövő ifjúság erkölcsi épségének megóvása szempontjából, mert ha szigorú felügyelet nélkül maradnak a fiuk, úgy a testi nyereség mellett az erkölcsi veszteség nagyobb; így inkább maradjanak otthon a fiúk.

Az elnöklő miniszter rögtön kijelentette, hogy e tekintetben eddig is igyekezett a rendező bizottság minden lehetőt megtenni; ez alkalommal a tanulókat vezető tanárok gondját különösen fel fogja hívni kötelességük pontos betartására, mert ettől függ első sorban a jó rend.

Kemény Ferenc dr. igazgató alapos érvekkel támogatott beszédében róttá meg az eddigi versenyben tapasztalt egyes rendetlenségeket és indítványozza, hogy minden tanuló karján olvasható legyen az iskola és a tanuló neve. Továbbá óhajtaná, hogy az iskolák kitüntetésénél figyelemmel legyünk a csapatok magatartására is. Versenyrendezési szempontból az egyéni versenyek helyett a csapatversenyeket és összetett versenyeket ajánlja.

Az elnöklő miniszter megköszöni a gyűlésen hallott véleményeket. Fontosnak tartja, hogy a versenysorozat minél előbb el legyen küldhető az iskoláknak. A versenyek elbírálását azonban, az alaposságra való tekintettel, gyorsítani kell. A tanulóknak a versenyre való teljes ingyen utazását helyesli, de kivyihetőségét biztosan nem remélheti.

Ezután Boncz Ödön felolvassa a miniszternek felhívását, melyet az egyes iskolákhoz küld. (Lápunk elején olvasható.) A gyűlésen jelen voltak a tartalmas felhívás több pontját zajosan helyeselték s e lelkes hangulatban a minisztert éltetve oszlott fel a gyűlés.

A végrehajtó bizottság ülése.

A Barcsay-utcai gimnázium tanácskozó termében november 30-án gyűlt egybe a végrehajtó bizottság. A gyűlést az elnök, Teleki Sándor gróf, nagyobb szabású beszéddel nyitotta meg, kérvén a gyűlés tagjait, hogy munkájukkal igyekezzenek Berzeviczy miniszternek intencióit megvalósítani, hogy egy minden tekintetben sikerült versenyt mutathassunk be. Legyen a verseny lélekemelő a közönségre, de a tanulókra is; a nemzeti együttérzésnek, együttműködésnek e hatalmas eszköze lelkesítsen bennünket is a rendezés nehéz munkájában egyetértő tevékenységre. Angliában, hol a legmagasabb fokon van máris a testnevelés, az egyház és az állam legelső emberei ép most tanácskoznak ez ügyben; nálunk még szükségesebb minden faktornak együtt-

munkálkodása a nemzeti erősödés e kiválóan fontos ügyének intézésében. Kéri a végrehajtó bizottságot, hogy ez alkalommal is mondják el óhajaikat, hogy minden eszmét értékesíthessenek. A gyűlés tagjai lelkesen megéljenezték az elnököt.

Szücs István dr. titkár felolvasta ezután a nagy gyűlés és az 1901-iki tornaverseny záróülésének jegyzőkönyvét, mely utóbbinak sok helyes megjegyzéseit és tanulságos tapasztalatait, kéri az elnök, hogy az egyes bizottságok igyekezzenek most hasznosítani.

Elnök kéri a három szakbizottságot, de főleg a tornaügyi, hogy december 16-ára, a végrehajtó bizottság legközelebbi gyűlésére, igyekezzenek a főbb teendőket elintézni.

Rajner Ferenc igazgató óhajtáná, hogy egy külön bizottság foglalkoznék a tanulók felügyeletével és főleg óhajtáná, hogy részletes szabályzat készíttetnék a tanulók és a felügyelő tanárok számára.

Boncz Ödön alelnök sükségtelennek tartja az erőknél több bizottságba való szétforgácsolását, mi sok illetékességi összeütközést is szűlné. A fő dolog, hogy az elszállásolási bizottság tagjai, kiknek száma még nagyobbítandó volna, az összes iskolai szállókat éjjel 1—2-szer meglátogassák.

Demezczy Mihály kormányzó mindenben helyesli az alelnök szavait, csak kéré, hogy a kísérő tanárok száma ez alkalommal nagyobb legyen.

Porteleky László és Kovács Rezső a felügyelet és jutalmazás szigorítását óhajtják.

Boncz Ödön alelnök legfontosabbnak tartja, hogy a gyűlésből az egyes bizottságok a legsürgösebb teendők végzésére kéressenek fel. Nagyon helyesen mindjárt fel is sorolja a teendőket. Így kéri, hogy a tornaügyi bizottság a december 16-iki gyűlésre terjeszse be az egybeállított szabadgyakorlatokat, állapítsa meg az egész verseny műsorát, szerkeszse meg a kérdőíveket. Az elszállásolási bizottság még most csak általában a költségek felől tájékozódhatik, hogy már a kérdőívekbe erről is értesíthessük az iskolákat. A műszaki bizottság jelentést tehetne a pályáról, a jelvények, oklevelek és érmekről.

Elnök ezen értelemben kéri a bizottságokat, hogy munkálkodásukat minél előbb kezdjék meg.

Erődi Béla főigazgató mindjárt kéri is a tornaügyi bizottságot, hogy a gyűlés befejeztével maradjanak itt, hogy a legfontosabb teendőket elvégezhessék.

Porteleky, Gerenday és Szücs bizottsági tagok a vidéki tornatanároknak e bizottságban való meghívását említik fel, mire Boncz Ödön megjegyzi, hogy a tornatanárok, főleg a tornaügyi, jóformán permanensen üléselő bizottságban találának munkakört. Óhajtandó azonban, hogy a vidéki tornatanárok tapasztalataikat, óhajaikat írásban nyújtsák be a bizottsághoz.

Elnök maga is ily értelemben gondolja e kérdést megoldani, mit az egész gyűlés helyesel.

Andor Endre az orvosoknak bevonását óhajtáná a bizottságba.

Erődi Béla indítványára több iskolaorvost fog-nak a bizottsági munkálatokra felkérni.

Elnök pár meleg szóval megköszönvén a bizottság fáradozását, az ülést bezárta.

A tornaügyi bizottság ülése.

A végrehajtó bizottság gyűlése után Erődi Béla elnöklete alatt a tornaügyi bizottság tartotta gyűlését, melyben Ottó, Bély és Colland főrendezők közt kiosztották a teendőket.

Iszer Károly a legnagyobb díj, az állami zászló küzdelmét, óhajtáná igazságosabbá és általánosabbá tenni, hogy a valóban minden tekintetben legjobban vezetett iskolának jutna e szép kitüntetés.

A bizottság általános megállapodások után a határozatokat a főrendezők ezután tervezetének bemutatásakorra halasztotta.

Különfélék.

A „Városi lövőde“ megalapításával nemcsak a lövészet eddigelé elhanyagolt *sportérdekének* óhajtunk szolgálatot tenni, hanem emellett és főképp azon hazafias és egyben nevelészetű cél lebeg szemeink előtt, hogy a *főváros minden rendű ifjúságának* egy oly közintézetet bocsássunk rendelkezésére, hol a lövészetet komoly tanulmány tárgyává téve, a szakszerű kiképzésre s e révén a lövészetben való ügyesség elsajátítására alkalmat s módot nyújtsunk. S ez által hazafias óhajnak vélünk megfelelni, mert intézményünk azzal, hogy a fegyverforgatásban, illetve lövésben való szakszerű kiképzés folytán igen lényeges, sőt harcászatiszempontból a leglényegesebb eszközzel járul hozzá a nemzeti harcképesség emeléséhez az ifjúságnál: kétségkívül hazafias érdeket képvisel. Másrészt pedig ki tagadhatná, hogy a lövőiskola a nemzeti nevelés szempontjából egy magasabb, nemesebb pedagógiai érdeket is képvisel, mely intenciójában a limonádé ízű nevelési elvekben felülemelkedve, sikereiben közelebb hoz a férfiasabb erények kialakulásához, növeli az erkölcsi és egyéni bátorság érzetét s nemcsak az összes kiváló lelkitulajdonságok nemesebb fejlődésére bír hatással, de ezek erős kialakulása folytán a lankadó nemzeti öntudat és érzés rögzítésére is közelebb hoz s az önbizalmat növeli.

Ez a mi célunk; ezen elvek lebegtek szemeink előtt intézetünk megalapításakor, melyet, igaz, nagy anyagi áldozatok árán voltunk csak képesek létesíteni. — de tettünk ezt örömmel azon reményben, hogy a hazafias cél és testi nevelés érdekében az irányadó körök, a sajtó s a művelt fővárosi közönség méltánylását ez által kiérdemelni szerencsések leszünk — s ennek reményében a „Hazáért és Királyért“ jelszóval lelkünkben, a „Nemzeti lövőiskolát“ ezennel átadjuk rendelkezésének.

Itt megjegyezzük, hogy *lövész-mesterül*, ki a lövészetben való szakszerű kiképzést eszközli s a lövészetű iskola ügyeit vezetni fogja: *Lakatos Károly urat*, az ismert vadászati és fegyvertechnikust sikerült az intézetnek megnyerni.

A *lövőiskola*-ba való felvételek már megkezdődtek. *Beiratkozni lehet egész nap a „városi lövőde“ helyiségében* (IV., Ferenciek-tere 3. szám, „*Király-bazár*.”)

Az *egyetemi hallgatók, gimnáziumi, reáliskolai, kereskedelmi-iskola* és mindennemű *tanintézetek tanulói*, valamint a kereskedő- s iparos-ifjúság, külön csoportokba osztva, nyerik a lövészetben való szakszerű kiképzésüket tetsző időben.

Uraknak és esetleg hölgyeknek magánórák és gyakorlatozásra elkülönített helyiségek állanak rendelkezésre.

A lövőiskola berendezés, felszerelés és kényelem tekintetében a legmodernebb igényeknek megfelelő s nemében a főváros elsőrendű tan- és sportintézeteihez méltán sorakozik s úgy tanulók, mint sportférfiaknak

mindennemű lőfegyverek tekintetében is a modern fegyvertechnika legelső rendű productumai állanak rendelkezésére.

Minden közelebbiről készséges tájékoztatást ad a lövőiskola vezetősége a lövölde helyiségében.

A fővárosi vívó-klub mult hó 24-én rendezte ez évadban első vívó-estélyét, melyen a MAC. részéről dr. Porteleky László, Krencsey Géza és Zsulavszky százados, továbbá Vásárhelyi és Fuchs (Rákosi isk.), Werker és Blum (Fodor isk.), végül a fővárosi vívó-klub részéről dr. Hajdu Marcell, Halász főhadnagy, Spacz Gyula, Földes Dezső, Lehner Artur és dr. Rác Jenő urak vettek részt. A szép számban jelenvolt szakértő közönség élénk érdeklődéssel kísérte a szép küzdelmeket, melyek közül különösen kiemeljük Toricelli mesternek Zsulavszky és dr. Porteleky urakkal vívott törassautját.

Előadás az amerikai testi nevelésről. A testi nevelés a st.-louisi kiállításon címen terjedelmes előadást tartott november 16-án Kemény Ferenc reáliskolai igazgató az Országos Közegészségi Egyesületben. Az eladó, aki a kultuszminiszter megbízásából tanulmányozta a világkiállítás tanügyi csoportjait és az olympiai versenyeket, kritikailag ismertette a kiállítási tornaesernőkben, a st.-louisi Washington-egyetem gimnáziumában és a nevelésügyi palotában fölhalmozott tárgyakat, valamint az olympiai versenyek lefolyását. Amennyire örvendetesnek mondta az utóbbiakban a magyarok részéről kivívott fényes győzelmeket, épp annyira saj-

nálta, hogy a testnevelési kiállításban nem voltunk képviselve. Ismertette ezután az amerikai iskolák testgyakorlásának szervezetét, a tanulók és felnőttek sportegyesületeit és a sportirodalmat.

Ifjúsági tornaverseny. A Markó-utcai állami főreáliskola ifjúságát mutatta be június 15-én a nagy közönségnek az intézet agilis tornatanára dr. Ottó József. Nyolcszáz növendéke az intézetnek vonult fel katonásléptekkel, minden egyes dobbanásával bizonyítva, mily áldásdús a működése dr. Ottó Józsefnek, aki az iskola padjaiban elkényszeredett gyerekekkel megkedvelteti az oly szükséges testgyakorlást s a kevészámú tornaóra keretén belül nemcsak tornázni tanítja meg őket, hanem a fegyelmezettség, katonás magaviselet csiráját is beléjük oltja. Festői volt a felvonulás, lélekemelő a himnus s az utána felhangzó tapsvihár a szülők, hozzátartozók s a nagy közönség szívből jövő osztatlan elismerése dr. Ottó József nagy érdemeinek, melyekről a jelenvolt Boncz Ödön min. tanácsos és Erődi Béla főigazgató révén a kultuszminiszternek is alkalma lesz újabb meggyőződést szerezni.

A korrektor bocsánatot kér, hogy Berzeviczy miniszter nagyon ismert nevét a szedésben nem is olvastván, az Adolf-ot nem javította a sokkal jobban hangzó Albertre.

Kiadótulajdonosok: Légrády Testvérek.

Ó V Á S!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagy közönséget, hogy a valódi

Continental-Pneumatic

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm.

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:
Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.
Egyes szám 40 fill.

Megjelen
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTŐK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
V., Váci-körút 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lővészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajuhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna- s vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A vidéki tanulók a tornaversenyen.

Nagyon jól esett olvasnom, hogy a jövő évben rendezendő fővárosi országos tornaversenyen a rendező bizottság a vidéki tanulókra való tekintettel több üdvös intézkedést szándékozik tenni. Ez bátorít fel engem is arra, hogy úgy a magam, mint, azt hiszem, több kollégám nevében pár szerény óhajtnak szavakat adjak.

A legszomorúbb tapasztalatokat saját tanítványaimon a versenyeken elért csekély eredmények tekintetében tettem. Ugyanis azt mondhatom, hogy sohasem érte el egy versenyzőm sem azt az eredményt a fővárosi versenyen, melyet itthon mindig biztosan kimutatótt. A magas ugrásban például a tanulók 15—20 cm.-rel kevesebbet ugrottak a versenyen, mint itthon. A versenyfutásokban is egészen meglepett több versenyzőmnek halálos fáradtan való beérkezése. A kötélmászásnál ellenben semmiféle visszaesést sem tapasztaltam.

Azt hiszem, nem tévedek, ha azt mondom, hogy a mi tanítványaink a fővárosi járás-keelésben oly fáradtan érkeznek a versenyre, hogy ez a győzelemre való kilátást nagyon kétségessé teszi. Tudjuk azt, hogy mi felnőttek is

mennyivel hamarabb kifáradunk a fővárosi levegőben, mint itthon; hát még mily sokkal fárasztóbb ez az ilyent soha sem próbált tanulókra. De azt is számításba kell vennünk, hogy mi egy éjjeli utazáson agyontörődve érkezünk a fővárosba. Ott aztán a pihenés helyett a kiszabott rövid időt a nevezetességek megtekintésére fordítjuk. Estére kerülünk szállásainkra, hol a tanulót jó puha itthoni fekvő helye helyett a kemény szalmazsák várja. De ha még le tudnók a vidám ifjúságot mindjárt fektetni. Hanem a szokatlan együttalvás, a tréfás évődés, a látottak megbeszélése, a jövő nap reményei oly izgatottságban tartják a fiúkat, hogy jó, ha éjfél után elaluszunk. Én mindig tanítványaimmal egy szobában voltam a versenyek alkalmával, de mondhatom, hogy sem én, sem tanítványaim soha egy éjjel sem pihenhattük ki magunkat.

Ezzel szemben a fővárosi tanulók mennyivel jobb helyzetben vannak! Nem lehet tehát igazságos mérlegelésről szó, míg legalább a versenyekre való felutazást korábban meg nem engedik. Oly fukaron adják az iskolák a tornaversenyre a szünnapokat, hogy valóságos versenyutazást, versenymegtekintést rendezünk tanítványainkkal és így elcsigázva visszük őket

a porondra. De most, — hála Berzeviczy Albert miniszterünk tapasztalt előrelátásának, — e dologban is történhetik valami, mert minden iskola igazgatója az általános versenyszünnapokhoz hozzá csaphatja az igazgatói szünnapokat. Annyit óhajtanánk főleg, hogy a verseny napja előtti éjjelt és napot és az ez előtti éjjelt a fővárosban tölthessük.

Olvastam, hogy a rendezőbizottság gyűlésén szóba került a mi bevonásunk a rendezés körébe. Ezt nem tartom fontos dolognak, mert mi is elrendezzük a mi kerületi versenyünket, ép úgy elrendezik a fővárosiak az országos versenyt. Hanem azt szeretnők, hogy tanítványaink a versenyzés alatt igazságos, egyenlő elbírálásban részesüljenek a fővárosi tanulókkal. Nem saját tapasztalatom után, hanem tanítványaim s több kollégám panasza után tudom, hogy a múlt országos versenyen pár ifjú versenybíró a vidékiekkel szemben ismerős versenyzőiket előnyben részesítette. Úgy is sok tekintetben hátrányban vannak tanítványaink a fővárosiakkal szemben, ezt a méltánytalan elbánást már épen nem lehetne tűrni.

A fővárosba való utazás, a ruházat, a fővárosi látnivalókra való zsebpénz oly összeget tesz ki, hogy a mi szegényes viszonyú tanulóink közül a költségek nagysága miatt aránylag nagyon kevesen mennek majd fel a versenyre, és akik felmennek is rendesen nem a legjobb tornászok, hanem a legmódosabbak. Ha tehát az egész vidéki ifjúság nem utazhatik ingyen a vasúton a versenyre, legalább a szegényebb jó tornászoknak kérnénk szabadjegyet a tornaversenyre.

Köszönjük miniszterünknek, hogy a verseny rendezését ily idejében elrendelni kegyeskedett, mert ez reánk kiválóan fontos. Így biztonnyal idejében megtudjuk a versenyek pontjait. Mert hiában akarjuk a versenyt a félelmetes hangzású training nélkül rendezni, mégis minden tornatanár és minden versenyző készül a versenyre. Úgyde e készülésnek is minden iskolában egyforma idő kell, hogy rendelkezésre álljon; kérjük tehát, hogy a vidék egy időben kapja meg a versenysorrendet a fővárossal.

Végül a mi tanítványainknak a főváros-

ban való ellenőrzését illetőleg azt óhajtanák, hogy az egyes iskolákból a fiúkat több tanár kísérmé fel, hogy a tornatanár ne maradna sokszor magára a fiúkkal. De még eddig, legalább nálunk, úgy ment a dolog, hogy a kísérő tanár hotelben lakott s napjában alig láttam, s tőlem bizony el is szökött pár tanuló. Ki kellene mondani, hogy tanári kíséret nélkül a fiúk ne csavaroghassanak a városban. Úgy de erre több tanár kell, de olyan, ki a felvállalt munkát el is végzi. Nekünk egy ily tornaversenyre való készülés és utazás mily rendkívüli sok, de örvedetes munkánkba kerül; a kísérő tanárok is ne ingyen kirándulásnak, hanem köteles munkának vegyék önkényt vállalt feladatukat; akkor majd nem kell féltetni fiaink erkölcsét a főváros levegőjétől.

Egy vidéki tornatanár.

Javaslat.

(Folytatás.)

*A polgári és felsőbb leányiskolai tanulók tanulmányi utazásainak végrehajtása tárgyában**

C) Miként járulhatnak az egyes iskolák a tanulmányi kirándulások meghonosításához s keresztülvitelük lehetővé tételéhez.

II. Saját céljaikra szolgáló alapok teremtése, kisebb kirándulások.

1. Az egyes iskolák az év elején állítják össze saját utazási terveiket (külön e célra rendelt helyi bizottság teszi ezt) s bejelentik a központi turista-bizottságnak, hogy ez főképpen a fővárosi kirándulás és a nagyobb évvégi utazások sikerét biztosíthassa, az elhelyezés sorrendjét kitűzhesse.

2. Kiseb kirándulásaikat az iskolák maguk rendezik, a költséget a növendékek fedezik, az egészen szegény tanulókat vagy a gazdagabbak segítségével mellett, vagy az utazási alap igénybevételével kell elvinni (2 napos vagy ennél rövidebb kirándulásoknál).

3. Nagyobb kirándulásoknál is a növendékek fedezik a költséget, az utazó tanárok és szegény tanulók költségei azonban részben hozzájárulásból, részben az utazási alaphoz fedeztetnek. Ez pedig következőképpen létesíthető:

a) Az iskola évenként egy nyilvános előadást rendez (pl. az április 11-ikét vagy az évvégit) belépti díjak mellett, ennek tiszta jövedelméből $\frac{1}{10}$ rész az országos alaphoz küldetik, $\frac{6}{10}$ rész utazási célra használtatik fel, $\frac{3}{10}$ rész pedig az utazási, illetve szegény tanulók alaptökéjéhez csatoltatik; így 200 K tiszta jövedelemből jut: 20 K a központnak, 120 K elkölthető utazásra és 60 K csatolható az iskolai alaphoz.

* A Polg. Isk. K.-ből. Felhívjuk olvasóink figyelmét ezen rendkívüli szorgalommal és tapasztalattal szerkesztett javaslatra, melyhez hasonló a fiúiskolák számára is kidolgozandó volna.
Szerk.

b) A magas kormány elrendeli, hogy minden polgári vagy felsőbb leányiskolába járó növendék a beiratásnál fizet fejenként egy bizonyos összeget (40—50 fillér) az iskolai kirándulások helyi alapjára (hasonlóképp, mint az országos tanítói nyugdíjalapra), ami évenként 80—100 K-nyi bevételt biztosítana.

c) Perselyek tarthatók az osztályokban, a folyosókon, hogy akár a látogatóknak legyen alkalmuk jótékonyt gyakorolni, akár pedig önkéntes adományokat, talált vagy büntetési pénzeket lehessen itt elhelyezni; a két utóbbi gyűjtés eredménye is a fent érintett arányban osztatik szét a megjelölt célokra.

d) Nagyobb utazások esetén felszólítandó a város közönsége és a közpénztárak is némi áldozatra, segítségre, aminthogy a jó iskola annak derek tantesüllete elég utat és módot talál arra, hogy egy közhasznú nemes cél szolgálatára az illető közegeket megnyerhesse.

4. Az utazási alap csupán magára az utazási költségre vehető igénybe, akár kísérő tanároknál, akár szegény tanulóknál (kísérő tanár, ha kevesen is utaznak, legalább 2 kell, nagyobb csapatoknál 1 vezető tanár vagy igazgató s minden 15 tanulóra számítva 1 kísérő.) Az önköltségeket utóbbiak részére, ha az iskola pénztára nem fedezheti, a tanulók átlagaiból kell hozzájárulásként beszerezni, még pedig: 1 napi kirándulásnál 1 tanuló hozzájárulása legalább 1 K, 2 napi kirándulásnál 2 K, budapesti útnál 4 K, nagyobb útnál 5—6 K, ezen összeg azonban csekélyebb is lehet, ha az utazók száma nagy. Szállás az utazó tanárok és szegény tanulók részére az otthonokban ingyen biztosítandó.

5. D) VI. és VII. alatt fel vannak tüntetve az 1 napi, 2—3 napi fővárosi és 7 napi, vagy esetleg nagyobb utazások költségeinek átlagai.

* * *

Mejegyzem, hogy én a fenti sorokban közölt javaslat elkészítése után, 1901. év május havában, intézetünk tantesületének segítsége mellett próbaképpen rendeztem egy iskolai hangversenyt, melynek tiszta jövedelmét az utazási alap létesítésére ajánlottuk fel. Tantesületi és tanulói buzgóság eredményeképp 644/02 K-t helyezhettünk el takarékpénztárba e szép célra. Utazási alapunkat a kézimunka-tanfolyam növendékei által rendezett hangverseny jövedelméből 1903-ban 1071/92 koronára gyarapítottuk fel. Ha tehát minden iskola hasonló buzgósággal fogna az országos alap megteremtéséhez, úgy bizonyára sikerülne egy év leforgása alatt is létesíteni a kívánt otthonokat, a legnehezebb akadály elhárításával pedig hatalmasan fellendülhetne az utazási kedv és vállalkozás.

D) Növendékek elhelyezése

(A tanulmányi kirándulások alkalmával).

I. Felsőbb leányiskolai internátusok.

Kassa (felvidéki kultúra) f. l.-isk. 30, Pozsony (Dévény, országhatár) t.-nőképző 30, Pozsony (Dévény országhatár) f. l.-isk. 30, Sopron (kőszénbányászat) f. l.-isk. 30, Szeged (alföldi élet, kultúra) f. l.-isk. 30, Temesvár (alföldi élet, kultúra) f. l.-isk. 30, Kolozsvár (Erdély főhelye) t.-nőképző 30, Kolozsvár (Erdély főhelye) f. l.-isk. 30, Mármaros-Sziget (sóbányák) f. l.-isk. 20, Trencsén (Vágvolgyi várak) f. l.-isk. 20, Besztercebánya (Hermaneci papírgyár) f. l.-isk. 20, Lőcse (szepesi városok) f. l.-isk. 20, Debrecen (alföldi

élet, kultúra) ref. f. l.-isk. 20, összesen 340 növendék számára.

II. Létesítendő turista-otthonok.

Budapesten (székesfővárosi élet, orsz. intézmények) 200, Fiume (tengerparti kereskedelem) 100, Poprád-Felka (központi Kárpátok, hegyi ipar) 60, Orsova (Alduna, Herkulesfürdő, délv. szomsz.) 60, Brassó (Erdély, keresk. külfölddel) 40, Siófok (Balatonvidék, dunántúli élet) 40, egyelőre összesen 500 ágygyal.

III. Későbbben még berendezhető otthonok.

(Lehetőleg polg. leányiskolai tornatermekben.)

Miskolc (Mohi pusztá, tatárjárás, diósgyőri acélárúk) 30, Nagyvárad (alföldi élet, történeti jelentőség) 30, Székesfehérvár (történeti visszaemlékezések, dunántúli élet) 30, Győr (nyugatmagyarországi kultúra) 30, Komárom (vár, Bánhida, Tata, kőszénbányászat) 30, Pécs (történeti helyek, márvány-, kőszénbányászat) 30, Ujvidék (Zimony, Belgrád, Karlóca, Pétervárad) 30, Vajda-Hunyad (Hunyadiak fészke, erdélyi havasok) 30, Munkács (honfoglalás, felvidéki ipar) 30, Körmöcbánya (bányaipar, pénzverés) 30, Ruttka (vasúti csomópont, kivitel Németország felé) 30, Zágráb (társaságok főhelye, Dráva-Száva vidéke) 30, összesen 360 tanulóknak.

IV. Nyári pihenők gyenge gyermekek számára.

(Természeti szépségben gazdag helyek, üdülők).

Fenyőháza pihenő (egyszerű svájci házak) 20, Csorbatói pihenő (állami tulajdon) 20, Herlányi pihenő 20, Erdélyi pihenő 20, Balatonvidéki pihenő 20, Tengermelléki pihenő 20, összesen 120 tanuló részére.

V. A turista-otthonokban a felszerelés költsége.

(1—1 gyermekre számítva.)

1 vaságy (asztalkává összetehető) matrácral és vánkossal	20.— K.
1 takaró (paplan)	5.— „
2 huzat (2 lepedő, 2 paplanlepedő, 2 vánkossal)	6.— „
Mosdó tükörrel (2 gyermek számára 10 K) 1 gyermekre	5.— „
Mosdótál és pohár üveggel	1.60 „
1 szék fából	2.— „
Kis fogas falra	0.40 „
Összesen	40.— „

Kezdetben 500 gyermekre számítva $500 \times 40 = 20,000$ korona, amely összeg a tervezett bevételből bőven kitelik, sőt a szervezés alkalmával mindjárt 2—3 pihenőt is lehetne tervbe venni, melyeknek felállításához állami területen az állam is hozzájárulna.

VI. Egy tanuló napi költségének átlaga.

Szállás internátusban vagy turista-szállásban)	50 fillér.
Reggeli (tej, zsemlye)	20 „
Délelőtt (sóspercc s efféle)	20 „
Ebéd (leves, főzelék, hús vagy tészta)	80 „
Uzsonna (zsemlye, gyümölcs)	20 „
Vacsora (sült hús)	80 „
Apróság	40 „
A napi ellátás összesen	300 fillér.

VII. a) Egy napi kirándulás költsége.

(Vidéki helyről megyei központba vagy viszont)

Út oda és vissza átlagosan	4.— K.
Tízórai, ebéd, uzsonna, apróság (hozzájárulás 1 K)	4.— „
Összesen	8.— K.

b) Kirándulás távolabbi vidékről fővárosba.

(4 napi tartammal)

Út Budapestre és vissza (mérsékelt vasúti jeggyel)	8.— K.
4 napi költség à 3 K	12.— „
Kocsik, belépti jegyek, apróság	6.— „
Hozzájárulás vezető költségeihez	4.— „
Összesen	30.— K.

c) Kirándulás a fővároson át felvidékre vagy viszont.

(7 napi tartammal.)

Út Budapestre (vasúti jegy árának mérséklésével)	4.— K.
Út Budapestről (körutazás) és vissza	10.— „
Út Budapestről haza	4.— „
7 napi költség à 3 korona	21.— „
Kocsik, belépti jegyek, apróság	8.— „
Hozzájárulás vezető költségeihez	5.— „
Összesen	52.— K.

Az elmondottakat összegezve, a feladat lenne tehát :

1. Az összes polgári és felsőbb leányiskolákat egy utazási szövetségbe leendő belépésre felszólítani.
2. Egy országos intéző bizottság megalakulását szorgalmazni (ez lehet ez idő szerint az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat.)
3. A központban egy irodát szerezni, mely csupán az iskolai kirándulások rendezésével foglalkozik s amely célszerűség szerint több iskolát is utaztat egy-szerre, ha a résztvevők száma nem nagy.
4. A lehető legolcsóbb, esetleg ingyenjegyeket ki-
szközölni.
5. A különböző vidéki iskolák számára különböző uti-
terveket készíteni.
6. Egy általános utazási szabályzatot elkészíteni, amely az utazások elméletét és gyakorlatát tárgyalja.
7. Turista-otthonokat szervezni; ezek létesíthetése céljából;
8. Országos alapot teremteni (az összes leányis-
kolák munkásságának igénybevételével.)
9. A magas kormányt megnyerni hozzájárulásra.
10. Lehetőség szerint nyári pihenők felállítását is tervebe venni, ahol esetleg tanárok is üdülhetnek.
11. Az otthonok és pihenők fentartási költségeit biztosítani.
12. Gondoskodni turista-otthonok gyarapításáról
13. Gondoskodni külön iskolai utazási alapok létesítéséről (minden iskola különleges kötelessége.)
14. Az utazások végrehajtására az állam szorítsa az egyes iskolákat (rendeletek kibocsátásával.)

Ujvidék.

N. Nemessányi Adél.

Az országos ifjúsági tornaverseny előkészületei.

A tornaügyi bizottság ülése.

Erődi Béla főigazgató elnöklété alatt f. hó 12-én tartotta ülését a tornaügyi bizottság, hogy a Czölder János elnöklété alatt működő kisbizottság által készített versenysorozatot felülvizsgálja.

A gyűlésen jelen voltak: Czölder János alelnök, Szűcs István dr. jegyző, Andor Endre, Bély Mihály,

Cherven Flóris, Colland Ferenc, Kovács Rezső, Maurer János, Ottó József dr., Porteleky László, Porzsolt Jenő, Szaffka Manó, Szemző Lajos.

Czölder János, mint a kiküldött kisbizottság elnöke, előterjeszti a versenyek indítványozott sorrendjét, minden egyes pontot bővebben meg is magyaráz. Az indítványozott sorrendet a bizottság el is fogadta; ilyen lenne tehát a kétnapos verseny, ha ezt a f. hó 16-án egybegyűlő végrehajtóbizottság is elfogadja.

Május 26-án.

3 órakor kezdődnek a mérkőzés az iskolák díjáért, a nemzeti vándorzászlóért. E főversenyre legalább 20 tanulóval kell egy-egy iskolának jelentkezni. A küzdelem kezdődik egy a helyszínen bemutatott 4 ütemes szabadgyakorlattal, aztán a helyszínen bemutatott ló-, nyújtó- vagy korlátgyakorlatot végez a csapat fele, míg a másik része a csapatnak távolugráshoz megy. Ugyanegy versenybírósság pontozással állapítja meg a verseny eredményét; bizonyos számú iskolák oklevélben kapják bizonyosságát, hogy hányadiknak minősítették a versenyben.

Május 27-én.

7 óra 30 perckor próba az énekből, szabadgyakorlatokból 1/210-ig.

1/210-kor a főverseny folytatása 1/212-ig.

D. u. 1 órakor gyülekezés a Hunyadi-téren.

2 órakor indulás együttesen a versenyterre.

3 órakor felállás: 20 perc.

Ének: Hymnus 20 perc.

3 óra 40 perc: szabadgyakorlatok fabotokkal. A bizottság előtt bemutatott gyakorlatok nagyon szépek, de kissé nehezek. Kimondatott, hogy a fabotokat az iskolák magukkal kell, hogy hozzák. A gyakorlat fél-óraig tart.

4 óra 10 perc. Sziertornázás az előre bejelentett szereken 15 percig.

4 óra 25 perc. Az V.-VI. osztályok 30 m.-es futóversenye, a pálya végén felállított 5 m.-es mászópóznákon való mászással végződve. 20 perc.

4 óra 45 perc. A főverseny (a zászlóért) folytatása 1 óra hosszúig.

5 óra 45 perc. Sorakozás

5 óra 55 perc. Szózat.

Május 28-án.

7 órától 12 óráig a főverseny befejezése.

D. u. 1 órakor gyülekezés a Hunyady-téren.

2 órakor indulás a pályára.

3 órakor felvonulás, ének, szabadgyakorlatok botokkal.

4 óra 10 perc. VII.—VIII. osztály 50 m.-es futóversenye összekötve póznamaszással.

4 óra 30 perc szabadon választott szabadgyakorlatok kéziszerekkel.

5 óra. Kötélhúzás-verseny. Itt a bizottság ki-

mondta, hogy szeges talpú cipőkkel nem szabad a kötélfűzésben részt venni.

5 óra 15 perc. Játékverseny fűleslabda és kotyában.

5 óra 45 perc. Oszlopba felállás, dijak kiosztása, szózat.

E versenysorrend felett megindult vitában Porteleky László a labdarúgást ajánlja a bizottság figyelmébe. Erődy Béla elnök erre kijelenti, hogy a versenyben csak a középiskolákban rendszerileg gyakorolt testedzési nemek szerepelhetnek, így a labdarúgást a versenyen nem mutathatjuk be. Kovács Rezső a futásnak a pózنامászással való egybekapcsolását helyteleníti, mennyiben ez nagyon fárasztó. Szemző Lajos nem tartja e két verseny egybekapcsolását túlságos fárasztónak. Szaffka Manó is helyesli e versenypontot. Porzolt Jenő jobban szeretné a pózna helyett a kötele tenni a futópálya végébe, hogy így ne lehessen ütközési baleset. Kívánja, hogy a póznak vagy kötelek 3 m. távolra álljanak egymástól. Andor Endre óhajtáná e versenynél, hogy az orvosok is megkérdeztetnének, vajjon csakugyan nem lesz-e nagyon kimerítő e verseny. Erődi elnök mondja, hogy a közelebbi gyűlésen már jelen lesznek a meghívott iskolaorvosok.

Porzolt Jenő az egész verseny-sorrenden végigtekintve, kifogásolja a főversenynek túlságos sok időt igénybe vevő lefolyását, mert a közönségre is tekintettel kell lenni, és végül is egy egész órán át nem gyönyörködhetik a közönség egy szabadgyakorlatban, egy szergyakorlatban és a távolugrásban. A játékoknak az utolsó nap utolsó számára való leszorulását is helyteleníti, inkább a verseny középpontjául szeretné ezeket tenni. Végül a túlságos pontozási és összetett versenyeket sem helyesli az egyéni egyszerű versenyeknek teljes kiszorításával. Szücs István nagyon fárasztónak tartja a tanulókra nézve a főversenyre, próbára való járást, különösen azokra nézve, kik fél 12-kor még versenyeztek és 1-kor már a gyülekezésnél kell lenniök. Ottó megjegyzi, hogy a főverseny egy-egy iskolára nézve csak pár percig tart.

Elnök az ajánlott versenysorrendet elfogadottnak jelenti ki s köszönetet mondván a bizottságnak, a gyűlést bezárja.

Országos ifjusági tornaverseny.

(A tornaügyi bizottság figyelmébe.)

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelete értelmében az idei ifjusági tornaversenyek május hó 27. s 28-ik napján tartatnak meg. Miniszter urunk gyakorlati érzékére, bölcsességére s előrelátására mutat az, hogy az erre vonatkozó előkészületek már most megtétettek, sőt már a bizottságok is összeállítottak.

Miután a szakbizottságban a vidékiek nem vountattak be, szaklapjainkat kell felkeresnünk azzal

a kérelemmel, hogy felszólalásainknak helyet adni s ezeket a szakbizottsággal egész terjedelmökben közölni szíveskedjenek. Felszólalásom célja egyrészt a vidék érdekében a bizottságnak oly sorrendet ajánlani, mely mellett a vidékiek — bárha csak minimális 12 tanulóval is jelennek meg — minden versenyben részt vehessenek; másrészt a multak tapasztalatait leszűrve, azon mindnyájunk által óhajtott, helyes sarkigazságokat hangoztatni, melyeknek figyelembe vételével e verseny Berzevicsy nevéhez méltó s kinövésektől menten, mindnyájunk meglegedésére fog lefolyni.

Tornaversenyeink rendezésénél megtaláltuk már a főirányt, melynek fonalán a tökéletesedés felé haladhatunk. Általános óhajunk az, hogy az egyéni versenyek helyett a tömeg és összetett versenyek lépjenek előtérbe, s az egyéni versenyek csak annyiban, oly mértékben vétessek elő, amennyiben ezek a közönség megtartása érdekében izgató látványosság szempontjából szükségesek. Ezt pedig azért óhajtjuk, mert a valódi érdemet akarjuk jutalmaztatni. Egyes versenynemben kiváló akadnak az olyan intézetekben is, hol a tornát vagy technikai akadályok miatt nem tartják rendszeresen, vagy pedig helytelen paedagogiai elvet alkalmaznak s a tömeg rovására, hátrányára egyeseket dédelgetnek, s csupán ezek képességeit ápolják és fejlesztik. Ez elveket hangoztattuk únos-untalan, mégis a legutolsó országos tornaversenyen is a játékokat kivéve, a szertornázás s a külön bemutatott szabadgyakorlatok a hamupipőke szerepére voltak kárhoztatva.

Az idei tornaversenyen kell hogy benne legyen. de méltányolva és elbírálva is legyen mind az, amire tanításunknál súlyt helyezünk. Az idő rövidségére esetleg hivatkozni s ezzel okadatolni e kívánságoknak teljesíthetlenségét nem fogadhatjuk el, mert célszerű beosztással keresztil vihető.

Ezt pedig azért állithatom oly határozottan, mert a legutóbbi kerületi versenyek előtt a soproni bizottságnak írásban is ajánlottam azt, hogy az összetett főverseny, melyet a közönség, még ha látja is, hosszadalmasságánál fogva unottan néz, délelőtt, a szabadgyakorlatok próbája után, tartassék meg. Indítványom elfogadtván, a verseny — bár mindent felölelt — d. u. 6 órára befejezést nyert.

A tömeg- és összetett versenyeken kívül egyéni versenyül a síkfutást és mászás-függeszkedést tartjuk legcélszerűbbnek, mint oly versenynemeket, melyeket a laikus közönség is — mert elbírálni képes — látható érdeklődéssel néz. A síkfutás helyett Kovács Rezső a staféta-futást ajánlotta s ezt is akként, hogy az mintegy előkészítője lenne az összetett főversenyeknek és csak az az intézet vehetne részt az összetett versenyben, melynek stafétaigyőzelmükkel az utat elegyengették, tehát selejtező versenynek. Ez indítványt nem tartom szerencsésnek. Részemről annyiban módosítanám e versenynemeket, hogy — mint régente — a tizes csoportok győztese másnap döntő versenyben mérkőznének az első díjért.

Ez indítványom megtételénél eleve tartok attól, hogy a szakbizottság egy része be sem várva e tekintetbeni indítványom megokolását, nem fogadja el azt, mert ez egyrészt a versenyt tenné hosszadalmasabbá, másrészt attól tart, hogy a kikészítés nagyobb mérvü hibájába — amit kerülni akarunk — esznék vissza; és talán következtelenséggel is illet, mert bár a tömegversenyek előtérbe helyezését hangoztatom, mégis az egyéni versenyek kibővítését akarom.

Indítványom megokolását a következőkben adom elő: Versenyeink rendezésénél nagy súlyt helyezek arra, hogy az a közönségnek tessenek s hogy így az egyesületek által rendezett versenyekre is biztosítsunk ennek a testedzés iránti érdeklődését. Már pedig tagadhatatlan, hogy ezzel fokoznók azt, s a másnapi döntő versenyek iránt az érdeklődés fokozottabb mérvben nyilvánulna. Középiskolai testnevelésünknel az általános s rendszeres testképzésnek vagyok a híve s nem vagyok itt barátja az egyoldalú s egyirányú izomfejlesztésnek. De ez nincs is szándékomban, mert nem rekordot óhajtok elérni, csupán látni, tudni akarom, hogy az elsők közt ki az első. Erre pedig nem egyénileg vagyok kíváncsi, de célom az, hogy az athleticizmus szolgálatában álló egyesületek figyelmét az egészséges, nyers anyagokra felhívjam; s másrészt magában az illető versenyekben is annak tudatát felébrészszem, hogy az ő egészséges szervezete az athleticizmus szolgálatában álló sportegyesületben tudatos, célszerű vezetéssel alkalmas és hivatott arra, hogy majdani rekordjával a magyar nevet külföldön is ismertté tegye. Más céljuk van a tornaegyesületeknek és más az atletikai egyesületeknek.

Bár külön templomban szolgálják a testnevelés szent ügyét, egyben közösek, mert a céluk kicsücsösödését tekintve a torna a nemzeti erőt, a sport a nemzeti becsületet jelenti. És — nem tehetek róla, mint magyar ember örülök, ha hírért veszem annak, hogy a magyar athleta külföldi győzelmével nevünket s nemzeti színeinket ismertté tette. De mint ember is szolgálatot vélek tenni azzal, hogy az ilyen sportegyesületekbe csak az arra való, mintegy praedistinált szervezetűeket tereljem. Ezek az intenciók vezérelnek engem az egyéni versenyek ilyenmő módosítására.

Lássuk most már névszerint is, mily versenyeket óhajtanánk az ünnepség keretébe felvételni és miképen gondoljuk ezeket elbíráltatni. A közös szabadgyakorlatokat nem tekintve, lennének tehát: az egyes intézetek által szabadon választott gyakorlatok, szertornázás, összetett verseny, játékok s egyéni versenyekül a síkfutás és mászás-függeszkedés. Tehát ugyanazok, amelyek a mult országos tornaversenyen, de amelyek akkor elbírálván nem lettek. Kívánatos pedig, hogy e kitartó munka gyümölcseit is élvezzék az iskolák, s hogy ezeket legalább is 2 külön bíró bírálja el. Az elért eredmény szerint kap az illető intézet I-ső vagy II-od fokú oklevelet vagy pedig . . . semmit.

A szertornázás könnyebb és méltányosabb elbírálása végett az intézetek a bemutatandó csapattornázás gyakorlatait a bizottságnak előre beküldik, amely is azt a verseny előtt a beosztott bírónak átnézés végett kiadja. Az idő megkimélése szempontjából a versenybíró feljogosítottatnék arra, hogy az első és második gyakorlat után — ha látja, hogy a további felépítés is fog menni — kívánhassa a csúcsgyakorlatot.

Az összetett főverseny. E versenyt tartjuk nemcsak paedagogiai szempontból a legfontosabbnak, hanem azért is, mert e versenyben dől el az, hogy mely intézet lesz az ország zászlaja és épen ezért oda kell minden erőnkkel törekednünk, hogy ennek elbírálása igazságos legyen s lehetőleg az intézet kapja, amely legérdemesebb rá.

Legyen itt szó először is a bírőról. A legutolsó versenyen amateur bírák szerepeltek, ami jobb intézkedés, mintha tanárok bírálnak, mégis arra kérjük a bizottságot, hogy e fontos tisztségre a sportegyesületek idősebb tagjai kéressenek fel s az erre vonatkozó rész-

letes versenyszabályok eleve kinyomattassanak s nekik tanulmányozás végett átadassanak. Az első azért kívánom, mert a mult versenyen sok olyan bíró volt, ki 1—2 évvel ezelőtt talán épen annak az intézetnek volt a tanítványa, melynek eredményét bírálta s így akaratlanul is elnéző s részrehajló volt ítéletének kimondásánál a volt tanuló társaival szemben. A másodikat pedig azért, mert legtöbbje a szabályokkal tisztában nem volt s a legjobb akarata mellett is igazságtalanul ítelt.

Ha az összetett főverseny a multkori összeállítással maradna, — ami egyrészt az összehasonlítás s haladás konstatálása végett jó lenne, — akkor legalább az elbíráltatást módosítsuk oly formán, hogy a magasugrást pontozás szerint ítéljük meg, mert a multkori elbíráltatási mód szerint nagy előnyben voltak a súlydobók.

Azt hiszem, mindnyájan tapasztaltuk, — ha másutt nem, hát a népünnepélyeken, — hogy izmos paraszt legényből rövid idő alatt kitünő súlydobót tudnánk képezni; magas ugrásban azonban nagyobb eredményt elérni vele még hosszabb idő alatt sem lennének képesek. Ez azt bizonyítja, hogy az iskolákban is a súlydobás eredménye kevés kivétellel rövid, a magasugrásban jó eredménye hosszúság, kitartó szorgalom gyümölcse. Mőtanys tehát, ha ez utóbbi munkát jutalmazzuk jobban.

A pontozást ilyformán ajánlom: 130 cm. ugrás 1 pontot, minden további 5 cm.-es ugrásért $\frac{1}{2}$ pontot számítva, a 160 cm. ugrás 4 pontot tenne ki. Példa: Egy inkább súlydobó, mint ugró jobb kézzel dob 11 m. 50 cm., bal kézzel 9:50, dobásainak fél összege 10:50; ugrik azonban 130 cm.-t, amiért 1 pontot kap, végeredménye = 11:50. — Egy inkább ugró, dob jobb kézzel 9:50, ballal 7 m., dobásainak fél összege 8:25; de ugrik 155 cm.-t, amiért $3\frac{1}{2}$ pontot kap, végeredménye 11:75; tehát 25 ponttal győzött ez utóbbi.

Kívánatosabb s hangoztatott elveinknek megfelelőbb lenne, ha még egy kötelező ügyességi gyakorlattal bővítenők ez összetett versenyt, s erre véleményem szerint legalkalmasabb szer a nyújtó, amelyen kötelező gyakorlat pl. a billenés lenne. Aki e gyakorlatot kifogástalanul csinálja meg, az 2 pontot, aki hibásan, az 1 pontot s aki nem csinálja meg 0 pontot kapjon. Nézzük az összehasonlítást e móddal. Pl.: Egy inkább súlydobó jobb kézzel 11:50 cm., ballal 9:50, dobásainak fél összege 10:50; ugrott 130 cm., amiért 1 pontot s bár hibásan, de megcsinálta a kötelező gyakorlatot is, amiért szintén 1 pontot kapva, végeredménye 12:50 lesz. Egy inkább ugró és tornász versenyző dob jobb kézzel 9:50, ballal 7. dobásainak fél összege 8:25; de ugrik 155 cm., amiért $3\frac{1}{2}$ pontot, s a kötelező gyakorlatot kifogástalanul csinálta meg, érte 2 pontot kapott, végeredménye 13:75 lesz. E számítással nagyobb előnyük van az ugróknak és tornászoknak, de ez nem baj, mert hiszen a hosszú, kitartó munkát akarjuk jutalmazni. A végcél középiskolák tornatanításánál az, hogy az egész szervezetet, minden irányú izomzatot fejlesszük, erősítsük és ügyesítsük. Ily összeállítású főversenynyel segítenők elő legjobban a végcél sikeres elérését.

Játékok. Általában ily versenyül a füleslabdát tartjuk a legalkalmasabbnak. A football nem alkalmas arra, hogy oly rövid idő alatt — mely rendelkezésünkre áll — eredményt s reális ítéletet mondhassunk. Egy gyenge csapat a nálánál sokkal erősebb csapattal szemben is, 10 percig ki tudja húzni az időt — ha minden erejét a védelemre fordítja, hogy goal ne legyen; aztán még elegendő térrel sem rendelkezünk. Részemről is a füles-

labdajátékot tartom olyannak, amely e célra a legal-
kalmasabb s ha csak 10 percig is tart, az eredmény
látható, s az ítélet kimondható. Egy baj azonban van,
és ez az, hogy kétféleképen játszszák. A középiskolák
egy része Dr Ottó játékkönyve szerint, a másik — ta-
lán nagyobb része — a tornaszövetség által ideiglenesen
elfogadott s érvényben levő szabályok szerint.

A legtöbb vidéki középiskola — ahol különösen
sportegyesület van — ez utóbbi szabályok szerint ját-
szik. Az egyesület csapata (más csapat nem léteben)
többnyire az iskola csapatjával trainiroz. Épen ezért,
de meg azért is, mert Ottó-féle szabályokkal teljesen
ismerős bíróra nem igen akadnánk, azt ajánlanám a
bizottságnak, hogy e játék elbírálásánál a tornaszövet-
ség szabályai legyenek mérvadók.

Csak egy dolgot preciziroznék s nevezetesen azt,
hogy a kétkezes dobásnál a fordulat ne engedtessek meg.
Ez a része a szabályzatnak homályos, sem tiltva, sem
megengedve nincs, miért is sok visszaélésre ad alkalmat,
mert élelmesebb játékos a fülénél fogva dobja a
labdát, (messzebb) ami tiltva van ugyan, de amit a
bíró nem vehet észre, ha a dobó a dobás pillanatában
háttal volt feléje fordulva; e tilalommal elejét vennék e
tekintetben visszaéléseknek. Ennek kapcsán még arra
is kérném a m. t. bizottságot, hogy e versenyszabályo-
kat a kérdőívekkel együtt minden egyes iskolának
küldje meg.

Szöges cipő. Az első tornaversenyek alkalmával —
ha jól emlékszem — a szöges cipő használata tiltva volt.
E tilalmat a vidéki fiúk s intézetek respektálták is; nem
úgy azonban annak előnyével tsztában levő pestiek,
azok bizony használták. Határozatilag ki kellene mon-
dani, hogy a szöges cipő használata megengedtetik, sőt
a bizottság ezeknek használását egyes versenynemekben
tanácsolja. Tornacipőben: homokos vagy füves talajon
füleslabdát játszani, jó ugrani vagy futni egyszerűen
lehetetlen. Miután ennek beszerzése költséges, ajánlom
kollegáimnak, hogy a verseny előtt mintegy bemutatva
a budapesti versenyek programját, disztornát ren-
dezzenek, (én legalább így szoktam) s annak jövedelmét
a kellékek beszerzésére fordítsák.

Nevelő-erkölcsi tekintetben a tanuló ifjú-
ság kihágásainak elejét veendő, a következő egyszerű
módot legyen szabad ajánlanom. Sajnosan tapasztal-
hattuk a multban, hogy a mélyebben alvó kísérő tanár
melől kiszöktek egyesek s a kapus segítségével (kinek
jövödelme ezzel szaporodott) kimenekültek szállásaikból.
Az iskolák kapusai tehát, melyekben a vidéki fiúk be-
szállásoltatnak, szigorúan utasítsassanak, hogy a kapu-
kat pont 9 órakor zárják be, s ezen időn túl tanár nélkül
se be, se ki ne ereszsék a tanulót. Ha ezen intézkedés da-
cára kinn maradna a tanuló, úgy az a versenyből ki-
zárassék s a legközelebbi vonattal saját költségén (amit
a kísérő tanárok valamelyike előlegezhet) haza küldes-
sék. Ugyancsak az ilyenkor szokásos rokonokhoz való
kérdzkesedésnek hely semmi esetre sem adassék.

Ezeknek előrebocsátása után a szózattól és hym-
nustól eltekintve, a következő (kipróbált) sorrendet aján-
lom a m. t. bizottság figyelmébe. E sorrend mellett a
vidékiek csekély számú tanulókkal is mindenben részt
vehetnek:

Első nap.

Délelőtt: a) A szabad gyakorlatok próbája, ki-
jelölése a különítményeknek s a versenyek színhelyének;

b) Az összetett főverseny súlydobása és magasugrása.
Akik e versenyben részt nem vesznek, azok kísérő ta-
náraikkal a főváros nevezetességeit tekinthetik meg ez
idő alatt.

Délután: 1. Szabadgyakorlatok. 2. Intézetek sza-
badon választott szabadgyakorlatai. 3. Síkfutás. 4. Mä-
szó és függeszkező versenyek előmérközése.

Második nap.

Délelőtt: a) Az összetett főverseny ügyességi gya-
korlata.

Délután: 1. Labdagyakorlatok. 2. Szertornázás. 3.
Futás és mászás döntőversenye. 4. Fülelabda.

Pozsony, 1904. december 12.

Michnay Gyula.
lyc. tornatanár.

Különfélék.

Kardvívás címen Sebitec Raimund es. és kir.
huszárkapitány és m. kir. testőrtiszt tollából harma-
dik kiadásban jelent meg egy igen használható könyv
a Stampfel-féle tudományos zsebkönyvtárban. A vívás-
tanításának pontos kézikönyve, kitünő vezetője e könyv;
különösen ajánlható úgy fiatalabb vívómestereknek, mint
szorgalmasabb vívóinknak. Az általános dolgokkal keve-
sebbet foglalkozik, de annál gazdagabb a gyakorlati ré-
sze. Az előgyakorlatok után 14 leckében foglalkozik az
iskolavívással, de oly sokat ölel fel egy-egy lecke, hogy
több órai munkát is ad. A könyv első cikkét mutatvá-
nyul közölni fogjuk.

A svéd önkéntes lövészek intézménye szépen fej-
lődik. Az 1902. évi kimutatás szerint akkor 24 lövészkö-
telék volt 1616 lövészegyesülettel. Az év folyamán 291
új egyesület alakult meg; a tagok száma 110,140 volt,
ezek közül 100,000 aktív lövész. A jelentés évében a ta-
gok 17,347-tel szaporodtak. Kerek számban 6 millió lö-
vés volt. Egy bizottság „a lövészet ügyeinek ujjaszer-
vezése“ című javaslatát a lövészkötelékek központi ve-
zetősége majdnem változatlanul elfogadta és „az állam-
tól támogatott önkéntes lövészet szervezeti szabálya“
címmel is kiadta.

A lövészegyesületek feladata, hogy a lakosságnál
a lövésben való ügyességet fejleszsze, a nemzeti öntu-
datot emelje és a haza védelme iránt az érdeklődést
ébre tartsa és fokozza. Az önkéntes lövészek egyesüle-
tekbe csoportosulnak, melyek „län“-eik szerint lövész-
kötelékeket alkotnak. Nagyobb lövészkötelékek területi
kerületekbe oszthatók. A lövészkötelékek egy Stockhol-
mban székelő fővezetőségnek vannak alája rendelve, mely
a kötelékeket kifelé is képviseli. A lövészegyesületnek
legalább is 10 tagjának kell lennie, hogy valamely lö-
vészkötelékbe felvehető legyen.

A fővezetőség javaslatára a hadügyi miniszterium
megengedte, hogy a csökkentett töltettel való lögyakor-
latokhoz a hadsereg raktáraiból 8 mmes puskát köl-
csönképen kiadjanak.

Az önkéntes lövészetben különösen ország leg-
északibb határkerületei vesznek nagy buzgalommal részt,
ahol a gyakorlatokat igen komolyan veszik és nagy

szorgalommal végzik. Követendő például említik, hogy a luleai lövészegyesület a Norbotten ezred parancsnokának kezdeményezésére a szomszédos 7 lövészegyesületet meghívta egy a notvikeni gyakorló téren tartandó, hócípőkön végzendő harcszerű lövőgyakorlatra, melyen az ezred önkéntes iskolájában alkalmazott minden tiszt, altiszt és káplár és önkéntes részt vett. Járőrökbe (6 ember) csoportosítva lőttek. Az egész gyakorlatot egy tiszt vezette. A lövőgyakorlat után a gyakorlólázban előadások voltak a gyalogság lövőutasításából, hócípőkkel gyakoroltak stb.

A lövészegyesületeknek és a csapatrészeknek ilyenén összműködése természetesen nagy haszonnal jár. Különösen az ország távol fekvő északi részén van a lövészkötelekeknek és a népfölkelésnek fontos szerepük. Az „északi részek védelmének problémája“ a svéd sajtóban napirenden van; főképen arról van szó, hogy minden védkötelest Norbottenben kell összpontosítani, ha ezt a tartományt támadás fenyegeti. Az ott állomásozó csekély számú sorhadi csapatok a határt nem tudják a népfölkelés és lövészegyesületek nélkül megvédeni, ezért ez utóbbiak szervezetére különös gondot kell fordítani. E kérdés megoldásául azt javasoljuk, hogy Norbotten számára külön katonai parancsnokot nevezzenek ki, ki az ottani vidék viszonyait alaposan ismeri és a vidéket jól ismerő lövészosztagok alakítását szíven viselné. Ezeknek az osztagoknak az volna a feladatuk, hogy az ellenség betörési kísérleteit amennyire tőlük telik meg-
hiúsítsák és háború esetén az ofoten luleai vasutat meg-

védjék és esetleg szétrombolják. Azt is javasolják, hogy az északon állomásozó lovasságot a déli részekből való áthelyezésekkel 3 ezredre egészítsék ki. Azzal az eszmével is foglalkoznak, hogy az önálló hócípős zászlóaljkat vagy pedig minden ezrednél egy hócípős századot állítsanak fel, melynek legénysége nyáron kerékpáron tenne szolgálatot.

Lud. Akad. Közl.

A világ legolcsóbb folyóirata. Ezt a címet ambiciójával magának az „Érdekes Könyvtár“ könyvalakú szépirodalmi folyóirat, amennyiben előfizetési árát egész évre 2 koronában, félévre 1 koronában állapította meg. E csekély ár dacára a lap csak elsőrangú hazai és külföldi írók legkiválóbb elbeszéléseit, novelláit és költeményeit közli. Folytatásos cikket sohasem ad, minden füzet teljesen befejezett, szép könyvet képez. A lap specialitása a „Rejtésvilág“ állandó ingyenes melléklet. Specialitásnak nevezzük, mert csak ez a lap nyújtja olvasóinak azt a kedvezményt, hogy kivétel nélkül, minden egyes rejtésvilágfüzetnek egy szépirodalmi művet ad jutalomképpen. Az előfizetési összeg az „Érdekes Könyvtár“ kiadóhivatalába (Budapest, V., Kálmán-utca 2.) küldendő, ugyanottan kérhető ingyen és bérmentve matványfüzet és előfizetési gyűjtő-iv is.

Kiadótulajdonosok: Légrády Testvérek.

ÓVÁSI!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

Continental-Pneumatic

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm.

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.